

NORDENS LANDSKAB

og Den Europæiske Landskabskonvention

Nordens landskab og Den Europæiske Landskabskonvention

Landskabet er den fysiske arena for vores liv, og det er vigtigt for os, både når det gælder produktion og rekreation. Vi påvirker dagligt landskabet omkring os, samtidig med at det påvirker alle, som lever og virker i det. Landskabet kan bidrage til at give vores tilværelse kvalitet og indhold.

Trods store forskelle i Nordens geologi og naturforhold er der mange fællestræk i landskabet, som omgiver os. Der findes også mange lighedstræk i vores forhold til natur- og kulturarven og i måden, vi forvalter denne arv på. Det hænger blandt andet sammen med, at Norden har en lang fælles historie med mange fællestræk i forhold til, hvordan samfundet er organiseret, og i forhold til demokrati, kultur, traditioner, planlægning og byggeskik.

Landskabet vil altid være i forandring

Næsten alle har et billede af deres «barndoms landskab». Billedet kan være et frodigt landbrugsland eller et forblæst fiskerleje, en lukket skovbygd eller et åbent marskområde, en stationsby eller et industrimiljø, en travl storby eller et søvntigt forstadsområde. Hvert landskab har sit naturgrundlag og sin historie og arealanvendelse. I dag er billedet ikke længere, som vi husker det. Liv og aktiviteter har ændret sig, og det samme har landskabet som den fysiske ramme for det. Sådanne ændringer påvirker os og kan berøre både følelsen af tilknytning og andre sider af vores livskvalitet.

I dag er landskabet omkring os udsat for et øget ændringspres. Der er derfor knyttet stadig større udfordringer til arbejdet med at forvalte og udvikle værdierne i det. Det gælder både i forhold til vore individuelle ønsker og behov og i forhold til, at landskabet med sine natur- og kulturværdier repræsenterer store fællesressourcer for samfundet. Også fremtidens mennesker skal kunne leve i og af landskabet. Vor udfordring er at udnytte det som ressource i samfundsudviklingen på en måde, så vi bevarer og videreudvikler dets kvaliteter i et langsigtet perspektiv.

Hvad sker?

Hvorfor sker det?

Hvad ønsker vi skal ske – hvad vil vi undgå?

Hvad kan vi gøre?

Landskabskonventionen

Den Europæiske Landskabskonvention giver os en fælles ramme for arbejdet med at svare på disse spørgsmål og løse de udfordringer, vi dagligt møder i landskabet. Et vigtigt mål med konventionen er at styrke det enkelte menneskes og lokalsamfundets deltagelse i arbejdet med beskyttelse, forvaltning og planlægning af landskab.

Den Europæiske Landskabskonvention blev lagt frem af Europarådet i 2000. Pr. november 2002 havde 24 lande underskrevet, deriblandt Danmark, Finland, Norge og Sverige. Norge og fire andre lande har ratificeret konventionen. Når 10 lande har ratificeret, træder konventionen i kraft.

Fuldstændig konventionstekst med uddybende kommentarer og yderligere information kan læses på Europarådets hjemmeside

<http://www.coe.int/EuropeanLandscapeConvention>

Hvad gælder konventionen?

Konventionen gælder alt landskab, både bebyggede og ikke bebyggede områder – byer og bebyggelser, ager og eng, skov og hede og kysten med klitter, strand, øer og fjorde. Den favner landskabet som helhed, både vores fælles daglige omgivelser og de særligt værdifulde landskaber. Den omhandler også landskab, som er i en negativ udvikling. Konventionen understreger den værdi, alle typer landskab har for os og behovet for en bevidst og langsigtet forvaltning af dem.

Hvem gælder konventionen for?

Konventionen gælder alle! Politikere, offentlige myndigheder, sektorer, erhvervsliv, organisationer og skoler – alle Nordens beboere er vigtige i forhold til, hvad der sker med landskabet. Landskabskonventionen peger derfor på, at arbejdet med beskyttelse, forvaltning og planlægning af landskab medfører både ansvar og rettigheder for alle.

- Alle bør efterspørge landskabshensyn, hvor de færdes og bor, i alle landskaber som betyder noget for dem, og i forhold til såvel egen som andres aktivitet.
- Alle bør engagere sig i at tage vare på landskabet gennem politiske organer, interesseorganisationer og den offentlige debat.
- Alle bør have mulighed for at deltage, når fagfolk, administratorer og politikere diskuterer landskabets værdier og fremtidige forvaltning.
- Alle bør have adgang til at bidrage, når kommuner og amter indarbejder landskab og landskabshensyn i planlægning og forvaltning.

Konventionens generelle forpligtelser

Konventionen kræver, at de enkelte lande har fastlagt rammer for deres landskabsarbejde:

- **Lovværket** må tage udgangspunkt i, at landskabet er et vigtigt element i folks omgivelser, et udtryk for mangfoldigheden i vores fælles kultur- og naturarv og et fundament for deres identitet.
- **Politik** for beskyttelse, forvaltning og planlægning af landskab skal udvikles.

- **Planer og sektorpolitikker**, som kan have direkte eller indirekte indvirkning på landskabsforhold skal have landskab integreret som tema.
- **Procedurer** for deltagelse af borgere, organisationer, lokale og regionale myndigheder og andre interesserede må udvikles.

Konventionens særlige forpligtelser

I konventionen er den konkrete og målrettede opfølgning af landskabstemaet knyttet til indsats for at sikre følgende:

- **Bevidsthed** om landskabet hos borgere, erhvervsliv og offentlige myndigheder.
- **Kompetance** både hos fagfolk i privat og offentlig sektor og i undervisningen.
- **Videngrundlag** gennem kortlægning og vurdering, hvor både borgere, forvaltning og fagfolk deltager og samarbejder.
- **Mål** for landskabskvalitet i konkret udvalgte områder formuleret i processer, hvor både borgere og forvaltning deltager.
- Nødvendige **tiltag** for at nå målene.

Hvad gør vi i Norden?

De nordiske lande samarbejder om Landskabskonventionen under Nordisk Ministerråd. En projektgruppe under «Arbejdsgruppen for natur, friluftsliv og kulturmiljø» har peget på indsatsområder for de nordiske landes videre arbejde med konventionen. Rapporten «Nordens Landskab» vil blive tilgængelig på <http://www.norden.org>

Information

I hvert land har følgende myndigheder et særligt ansvar for landskabsarbejdet og konventionen:

Danmark:
Skov- og Naturstyrelsen
<http://www.sns.dk>

Finland:
Miljöministeriet
<http://www.ymparisto.fi>

Island:
Umhverfisstofnun
<http://www.umhverfisstofnun.is>

Norge:
Miljøverndepartementet
<http://www.md.dep.no>

Sverige:
Naturvårdsverket
og Riksantikvarieämbetet
<http://www.naturvardsverket.se>
<http://www.raa.se>

Photo: Malene Fischer, Tapio Heikkilä,
Jan Norman, Norsk Bildebyrå, Samfoto.
Design: Grape Design.